

**PARTICIPAREA TINERILOR LA EDUCAȚIA NONFORMALĂ.
OPORTUNITĂȚI ȘI OBSTACOLE
- REZUMAT -**

Coordonatori:

Iulian Neacșu-Dalu

Corina-Cristiana Neacșu-Dalu

Decembrie 2010

Componența echipei de proiect și contribuțiile la realizarea cercetării:

<i>Iulian Neacșu-Dalu, CS III</i>	Coordonare temă și elaborare raport de cercetare Elaborare instrumente, documentare, analiză statistică, aplicare și transcriere interviuri
<i>Corina C. Neacșu-Dalu, CS</i>	Coordonare temă, elaborare raport de cercetare Analiză interviuri, documentare, aplicare și transcriere interviuri
<i>Marius Lazăr, CS</i>	Documentare, aplicare și transcriere interviuri
<i>Manuela Manu, CS</i>	Aplicare și transcriere interviuri
<i>Ioana Ștefănescu, CS</i>	Documentare
<i>Oana Iftode, AC</i>	Documentare, aplicare și transcriere interviuri
<i>Octav Marcovici, CS II</i>	Consultanță
<i>Ana Maria Dalu, CS III</i>	Consultanță și suport organizare
<i>Ancuța Plăieșu, CS II</i>	Consultanță și suport organizare
<i>Elisabeta Stănescu, AI</i>	Suport organizare, transcriere interviuri
<i>Ruxandra Marin, AI</i>	Transcriere interviuri
<i>Elena Damian, AC</i>	Documentare, transcriere interviuri

Obiective și metodologie

Plecând de la constatarea unei reale dificultăți în ceea ce privește tranziția tinerilor de la inactivitate (studiile, șomajul) la muncă, în condițiile actuale de criză economică mondială, studiul își propune să exploreze mecanismele specifice sistemului de educație nonformală, capabile să susțină integrarea cu succes a tinerilor pe piața muncii.

Studiul de cercetare ține seama de stadiul științific atins în domeniul educației nonformale, de obiectivele și direcțiile de acțiune din cadrul Programului de Guvernare la nivel național, respectiv de documentele și strategiile existente la nivelul Uniunii Europene, fiind în consonanță cu prioritățile acestora.

Obiectivele proiectului:

- a) Descrierea sistemului educației nonformale din 4 orașe reprezentative ale țării: București, Iași, Cluj-Napoca și Pitești, pe tipuri de instituții (instituții publice și private, ANOFM, instituții angajatoare, organizații nonguvernamentale nonprofit etc.), pe tipuri de oferte și pe categorii de beneficiari;
- b) Analiza oportunităților și obstacolelor specifice sistemului românesc de educație nonformală, din perspectiva cerințelor de integrare și dezvoltare profesională ale tinerilor

Metodologia de cercetare:

- a) Documentare
- b) Analiză statistică
- c) Interviu individual
- d) Focus-grupuri

Trenduri educaționale ale noilor generații

Ca urmare a tendințelor actuale spre o *societate globală a cunoașterii*, dinamica creșterii participării la educație a fost una deosebit de accelerată în ultimul deceniu. Astfel, rata cuprinderii în învățământ la toate nivelurile a crescut accelerat de la 55% în 2001 la 61% în 2008. Chiar mai spectaculoase sunt creșterile înregistrate în ceea ce privește ponderea participării în învățământul liceal: de la 42% în 2001 la 54% în 2008, sau în învățământul superior: de la doar 14% în 2001 la aproape 27% în 2008! (ISE, 2010).

Așa cum era de așteptat, o altă formă de învățare care câștigă teren în rândul tinerilor o constituie educația nonformală, care cunoaște o rată mai ridicată la generațiile mai recente: 18% tineri între 20 și 24 de ani, față de cele superioare ca vârstă: doar 11% tineri de peste 25 de ani (ISE, 2010).

Binențeles, o creștere atât de accelerată a ratei de participare a tinerilor la educație a fost însoțită de efecte secundare negative.

Unul dintre cele mai grave este scăderea calității învățământului de toate gradele, dar în special a calității învățământului superior, vizibilă mai cu seamă prin *reducerea simțitoare a capacității centrelor universitare de a face față numărului în creștere de școlarizați*. Astfel, în 2007, se constata aproape o dublare a numărului de studenți raportat la numărul de unități : 8560 studenți/centru universitar, față de 2001 : doar 4620 studenți/centru universitar. Și în ceea ce privește numărul de cadre didactice raportat la numărul de școlarizați, se poate constata o tendință generală de declin a „infrastructurii” de învățământ, de la 20 studenți/profesor în 2001 la aproape 28 studenți/profesor în 2008 (ISE, 2010).

O altă problemă este adâncirea decalajelor de șanse dintre mediul urban și cel rural. Astfel, în condițiile în care participarea la educație a tinerilor din urban a crescut semnificativ în ultimul deceniu, de la 70% în 2003 la 78% în 2008, dimpotrivă, în mediul rural, participarea s-a redus dramatic de la 42% în 2003 la 40% în 2008, iar această tendință continuă, se pare, datorită condițiilor inegale de dezvoltare economică (ISE, 2010).

Caracteristici ale sistemului educației nonformale din România

Am văzut, deja, că unul dintre efectele negative ale intelectualizării pieței muncii și ale creșterii participării la educație, l-a reprezentat adâncirea faliei dintre sistemul formal de învățământ și piața muncii. Dar cum un fenomen pozitiv este compensat de regulă printr-un fenomen negativ și invers, se pare că educația nonformală profită și proliferează la „umbra” instituțiilor formale de învățământ, reglând disfuncționalitățile create de sistem și șlefuid asperitățile dintre școala tradițională și piața muncii.

Alte condiții prielnice ale dezvoltării educației alternative au fost, pe de o parte, desființarea școlilor de arte și meserii, respectiv declinul școlilor postliceale, pe de altă parte, care au permis unui anumit segment important al educației nonformale – cel specializat în meserii și meșteșuguri – să atragă cât mai mulți cursanți și să se dezvolte.

O altă condiție favorabilă dezvoltării unităților nonformale de învățare a constituit-o obligativitatea stagiului de practică pentru meserii, conform reglementărilor în domeniu. Aceasta a permis stabilirea de parteneriate fructuoase între unitățile de învățare și angajatorii la care se face practica, mulți cursanți fiind observați „pe viu” de către patroni și asimilați mai ușor în câmpul muncii.

Nu întâmplător, impresia degajată a fost chiar aceea a unei abundențe a formelor de învățare alternativă, fenomen social reflectat într-un nou cadru legislativ și instituțional în domeniu: este vorba în primul rând despre Ordonanța 129/2000, care reglementează domeniul educației nonformale, denumită oficial *formare profesională a adulților*.

În general, furnizorii de formare „bifează” la capitolul serviciilor complementare de consultanță, orientare profesională, evaluare, acompaniere sau monitorizare a beneficiarilor, dar nicăieri nu am observat o ofertă integrată și completă în acest domeniu. De pildă, sistemul nonformal nu se promovează suficient și nu duce o campanie susținută de *conștientizare, informare și consiliere socioprofesională* a potențialilor săi beneficiari, care să se facă timpuriu, încă din liceu sau facultate și care să-i orienteze pe tineri spre înțelegerea importanței cursurilor nonformale, dacă nu în detrimentul învățământului formal, măcar în paralel cu acesta. La aceasta se adaugă lipsa acută a unor spații-pepinieră de recreere pentru tineri și pentru petrecerea timpului în mod util. În ceea ce privește celălalt aspect important al unităților de formare, anume serviciile de mediere a muncii, monitorizare și acompaniere, acesta este ceva mai dezvoltat decât cel legat de consiliere și orientare. Aici, beneficiarii sunt ceva mai pretențioși, ei cerând de multe ori și garanții ale succesului, nu doar strict formare profesională. Or, furnizorii de formare mediază, de multe ori, între candidați și angajatori, prin stagiile de practică derulate, funcționând indirect și ca centre de plasare a forței de muncă.

Particularități ale participării tinerilor la educația nonformală. Oportunități și obstacole

Oportunități și factori favorizanți ai participării tinerilor la educația nonformală:

1) *Nevoia de învățare continuă și de modernizare a cunoștințelor profesionale în contextul societății bazate pe cunoaștere* necesită astăzi o perioadă mai lungă de educație și de formare profesională a indivizilor, cu impact pozitiv asupra pieței formărilor.

2) *Creșterea mobilității ocupaționale și profesionale*, apariția unei categorii de tineri în plină dezvoltare – oameni cu inițiativă, cu mobilitate profesională crescută, manageri profesioniști etc., capabili să se adapteze „din mers” la noile realități economice – este un alt proces important care favorizează și stimulează educația nonformală și dezvoltarea economică.

3) *Orientarea tinerilor spre micile afaceri și spre cultura antreprenorială* este o altă fațetă pozitivă a faptului că tinerilor nu li se dau foarte multe șanse pe piața muncii, fiind obligați să se reorienteze și să se adapteze „din mers” la realitate. Cercetările proprii și sondajele efectuate în ultimul timp reflectă o tendință spectaculoasă de dublare a ponderii agenților independenți (patroni și lucrători pe cont propriu) din rândul tinerilor cu vârste între 15 și 34 de ani, de la doar 8% din totalul populației tinere active în 2000, spre cca. 15% din masa populației tinere active în 2007 (ISE, 2010).

4) Alături de factorii structurali amintiți mai sus, un factor favorizant îl constituie, categoric, și specificul sistemului de educație nonformală însuși, care oferă, comparativ cu învățământul formal, mai multă flexibilitate, adaptare la nevoile beneficiarilor, aplicativitate, la care se adaugă bineînțeles factorul timp și cheltuielile, incomparabil mai reduse, în medie.

5) În ultima vreme mai cu seamă, o altă mare calitate a acestor unități de învățământ este și aceea că funcționează, prin stagiile de practică, indirect ca centre de *plasare a forței de muncă*, permițând interrelaționarea dintre cursanți și angajatori, făcându-le cu atât mai atractive pentru beneficiari. Una din cheile succesului furnizorilor de formare constă tocmai în această practică benefică: de a încheia protocoale pentru instruire practică cu agenți economici. Aceasta face ca „randamentul” unităților de învățare nonformală să fie net superior celui din învățământul formal, asigurând în unele cazuri relatate o rată de inserție profesională de 90%, „*lucru*

remarcabil ... comparativ cu învățământul de stat [formal] unde procentul este undeva sub 10% ... îl puteți verifica la Institutul de Statistică” (Z, UCECOM București).

6) Totodată, prin flexibilitatea mai mare a unităților nonformale, s-a permis atragerea și selecția pozitivă de specialiști și practicieni în activitatea de formare, permițând pe de o parte ca sistemul educației nonformale să câștige în calitate, iar pe de altă parte ca anumite meșteșuguri și meserii să nu se piardă, să fie transmise mai departe într-un mod eficient, creând premisele totodată ale dezvoltării practicii antreprenoriale în rândul oamenilor simpli.

7) La cele amintite se adaugă funcția sistemului de educație nonformală de a oferi „a doua șansă” tinerilor, în special a celor defavorizați, care din diferite motive, au abandonat școala sau nu au fost suficient de orientați profesional.

8) Campaniile susținute de instituțiile abilitate (în special AJOFM) în vederea creșterii flexibilității tinerilor pe piața muncii reprezintă de asemenea o contribuție importantă la crearea unei atmosfere general favorabile învățării continue și în particular educației în regim nonformal. Într-adevăr, AJOFM organizează periodic burse ale tinerilor absolvenți, târguri de joburi și alte evenimente, precum și campanii de informare, menite să-i învețe pe tineri cum să se prezinte în fața angajatorilor și cum pot să se pregătească pentru muncă și viața reală (M, AJOFM Argeș).

9) *Diversitatea ofertei de cursuri* reprezintă o altă caracteristică proprie sistemului educației nonformale, care vine în întâmpinarea nevoilor de dezvoltare personală și profesională a tinerilor și adulților. Dacă privim spre tabloul tipurilor de cursuri acreditate din marile orașe analizate, vom vedea că paleta ofertei este foarte largă, incluzând atât calificări sau perfecționări în meserii cu cerere, cât și cunoștințe de ordin general, competențe suplimentare, competențe transferabile, noțiuni proprii culturi organizaționale, menite a crește flexibilitatea beneficiarilor pe piața muncii și de a le spori șansele de integrare.

10) În fine, un alt factor pozitiv al participării tinerilor la educația nonformală este și faptul că îi face mai conștienți de importanța învățării, îi orientează mai bine pe piața muncii și le cultivă în general o atitudine propice dezvoltării continue.

Dificultăți și obstacole ale participării tinerilor la educația nonformală:

1) Un prim factor care influențează negativ participarea tinerilor la educația nonformală îl constituie categoric *ruptura dintre generații și percepția negativă generală asupra tineretului*. Ca urmare a climatului de neîncredere generală creat în jurul lor, tinerii tind să fie delesători, nu au încredere în ei înșiși și nu fac suficiente eforturi în vederea dezvoltării lor personale sau a căutării unui loc de muncă. Un studiu din 2008 confirmă faptul că preocuparea constantă a tinerilor de a căuta un loc de muncă este scăzută, fiind prezentă doar la o treime dintre aceștia (33%). Mijloacele la care apelează cel mai des tinerii în vederea unui loc de muncă bun sunt prietenii, rudele și cunoștințele (30%). Doar 14% caută anunțuri în ziare și doar 11% caută sau aplică pe Internet (Orientări și valori ale tinerilor cu privire la carieră și muncă, ANSIT, 2008). Angajatorii, la rândul lor, nu au încredere în tinerii șomeri sau în absolvenți, preferând angajarea persoanelor cu experiență, cam între 30 și 45 de ani, după cum relatează și un tânăr: *„peste tot unde încerci, se cere minim un an, trei ani experiență ; păi dacă noi abia am terminat o școală, cum să avem experiență”* (B, 17 ani, Pitești). Adevărul crud este că tinerii migrează în străinătate, iar cei care nu reușesc să plece, visează în permanență s-o facă cândva: *„oamenii tind să se ducă în străinătate pentru că acolo îți găsești aproape sigur ... și mult mai bine plătit decât aici”* (A, 18 ani, Pitești).

2) *„Lipsa de șansă la absolvirea studiilor superioare”* (M, AJOFM Argeș) dar și la absolvirea unei școli în general este o altă cauză gravă care împiedică motivarea tinerilor pentru educația continuă și viața profesională. Spre pildă, în ciuda subvențiilor acordate prin AJOFM, angajatorii evită tinerii absolvenți, astfel încât s-a cheltuit doar jumătate din suma alocată AJOFM pe 2010 în acest sens. Acesta este un semnal nu doar de neîncredere la adresa tinerilor, dar și unul de neîncredere în sistemul formal de învățământ: *„pregătirea școlară inițială a scăzut foarte mult ca nivel”* (T, CRFPA Cluj). Fenomenul școlii românești este unul complex, cu cauze multiple, care ține în parte de condițiile sociale generale actuale, asupra cărora nu avem control, dar care ține categoric și de politica și de managementul deficitar al instituțiilor de învățământ. Se degajă impresia că școlile educă tinerii, dar pe de altă parte, prin politica lor izolaționistă, îi „rup” pe aceștia de realitate sau chiar îi condamnă la eșec pe cei mai slabi dintre ei. O critică și mai puternică este adresată unităților de învățământ superior, a căror management este interesat mai mult spre câștiguri și aproape deloc de soarta absolvenților săi: în România sunt *„procente importante de facultăți, din domeniul științelor economice și sociale, care produc șomerii”* (M, IFES Cluj) ; *„aceste fabrici de șomerii”* (B, ATP Pitești) etc. Rezultatul este alarmant: *absolvenții de învățământ superior sau de licee teoretice fără loc de*

muncă tind să devină o categorie socială de risc tot mai bine reprezentată, din păcate, care ar impune de urgență măsuri de protecție sau politici adecvate din partea statului român.

3) *Lipsa unei campanii susținute de informare și de conștientizare a tinerilor, care să fie demarată timpuriu, încă din școli, la inițiativa autorităților locale, școlii înseși, furnizorilor de formare, companiilor private, și eventual susținută din fonduri publice, este un alt factor care își pune, credem noi, amprenta foarte negativ asupra atmosferei generale de învățare, cât și asupra orientării profesionale a tinerilor, după cum tinerii înșiși realizează: „am putea să facem mai mult o mediatizare, să facem mult mai populară chestia asta [adică educația nonformală]” (A, 18 ani, Pitești). Rezultatul este, din păcate, lipsa unei culturi autentice a formării profesionale la nivelul tinerilor, datorită anvergurii foarte reduse a acestor campanii de informare, mediatizare, conștientizare, orientare.*

4) Aici, survine celălalt mare neajuns complementar celui anterior: *lipsa de cultură a angajatorilor în ceea ce privește domeniul dezvoltării resurselor umane.* De cele mai multe ori, angajatorii nu conștientizează suficient de mult importanța investiției în resursele umane ale companiilor lor, impunându-și singuri limite în ceea ce privește creșterea performanței, a creativității, nivelului de comunicare etc.

5) *Lipsa de flexibilitate și de etică pe piața muncii a furnizorilor de formare* înșiși este un alt factor de risc care se adaugă celor anterioare, influențând întreg lanțul educației nonformale. În calitate sa de sistem reglator între școală și muncă, sistemul de educație nonformală se mulțumește de regulă cu acest rol modest, adoptând o atitudine defensivă, minimalistă, autosuficientă și conjuncturală. Aceasta face ca nu toți „jucătorii” de pe piață să se conducă după niște norme praxiologice și etice adecvate. Ca și în cazul unora facultăți, există furnizori de formare interesați exclusiv de câștiguri, specializați în „vânzarea de certificate”, ca răspuns comod la cerințele unora dintre beneficiari, însemnând mai precis: lipsă de calitate, prețuri de dumping, investiții minime, concentrarea exclusivă pe acordarea de certificate, dar și sistemul de relații bine pus la punct (B, ATP Pitești) cu „cine trebuie”.

6) Un alt factor foarte grav, care explică în parte participarea redusă sau ineficientă a tinerilor la educația continuă și la cea nonformală, o reprezintă *politica insuficientă sau deficitară a statului în domeniul tineretului*, mai cu seamă în ceea ce reprezintă coloana vertebrală a acestei politici: *educația tineretului*. Chiar dacă documentele politicii de tineret există (deși acestea nu

sunt transparente, iar Legea Tineretului este inactuală), lipsesc în schimb pârgھیile acțiunii propriu-zise în favoarea tineretului, precum:

a) instrumente financiare adecvate,

b) o *filosofie coerentă asupra tineretului*,

c) o *cutumă* ca să spunem așa, o *preocupare constantă și de la sine înțeleasă* a oficialităților în domeniul tineretului, politica fiind aplicată discontinuu, neunitar, inegal, netransparent, incoerent și fără *transversalitate*, adică fără capacitatea de a „țese” inițiativele punctuale ale altor ministere în domeniul tineretului.

(Bunăoară, în absența preocupării autorității însărcinate, este vorba de ANTS (Autoritatea Națională de Tineret și Sport), AJOFM-urile nu simt imboldul să deruleze programe speciale pentru tinerii absolvenți de studii superioare, în afara unor inițiative timide (și nici nu sunt datori s-o facă), deși aceștia constituie o categorie cu risc ridicat. Tot ca urmare a slăbiciunii acestei politici, primăriile – deși ele ar trebui să joace un rol cardinal la nivel local – nu au inițiative hotărâte în domeniul tineretului, în special în domeniul formării acestora, ci poate, cel mult, organizează evenimente culturale sau crosuri).

d) în fine, lipsește o *infrastructură națională de și pentru tineret*, de la centre de tineret, până la profesioniști în domeniul tineretului

(În România, conform unui studiu realizat în 2007 asupra a 30 de centre de tineret din țară, confirma faptul că deși, în general, acestea dispuneau de spațiu și de dotări materiale adecvate, puține dintre ele erau luate în serios de autoritățile locale, fenomen confirmat de condițiile deficitare sau inadecvate în ceea ce privește resursele umane (lipsa de personal calificat) în 60% dintre cazuri. De asemenea, din punctul de vedere al vizibilității publice și al proiectelor desfășurate, aproximativ 43% erau ca și nefuncționale (Evaluarea centrelor de tineret, ANSIT, 2007). Persistă, ca să spunem așa, o indiferență generală a comunităților locale, dar și centrale, privitor la tineri și la ceea ce reprezintă ei pentru viitorul societății).

7) Un alt obstacol important îl constituie faptul că, în ciuda abundenței formelor de educație alternativă, foarte puține dintre aceste inițiative au pătruns în straturile sociale cele mai defavorizate, precum mediul rural și micile orașe. O altă categorie de risc, mai puțin remarcată de AJOFM și aproape ignorată de ANTS o constituie absolvenții de facultate care nu își găsesc un loc de muncă.

8) Un alt factor cu influență negativă, în opinia noastră, îl constituie delimitarea actuală mult prea strictă, mult prea rigidă, între sistemul de învățare formală și cel nonformal. Politicile naționale nu au reușit până acum să conceapă o relație mai fluidă, mai interactivă, bazată pe

echivalări, pe recunoașteri reciproce între cele două sisteme, dar și pe intersectarea dintre acestea în zona *extracurriculară* a învățământului, preferând să impună reglementări separate, deși nevoia tinerilor există și este limpede exprimată: „*s-ar putea chiar implementa în școli niște cursuri extrașcolare pe diverse domenii, în timpul școlii*” (B, 17 ani, Pitești).

9) *Dinamica pieței muncii este într-atât de accelerată, încât tinerii se confruntă în mod acut cu lipsa timpului.* Deși educația nonformală se desfășoară în secvențe de timp mult mai scurte decât în cazul învățământului formal, totuși, tinerii care apelează la astfel de cursuri sunt de obicei persoane presate, din motive de ordin material, să se (re)întegreze cât mai rapid pe piața muncii. Astfel, unele cursuri pot dura între 4 și 6 luni, conform prevederilor legale, ceea ce reprezintă poate prea mult atât din punct de vedere al sentimentului de așteptare, cât și din punct de vedere al costurilor materiale implicate.

10) *Realitatea în schimbare de pe piața muncii nu se mai reflectă adecvat în nomenclatorul de meserii,* acesta fiind un alt risc la care sunt expuși mai ales tinerii care absolvă sau doresc să se specializeze în domenii interdisciplinare „*există o anumită inadecvare între cererea și oferta de cursuri ... fiind nevoie de o analiză ocupațională bazată pe realitățile pieței*” (F, INCDPM București).

11) *Monopolul reprezentat de AJOFM și CRFPA reprezintă o altă problemă în viziunea furnizorilor de formare,* după cum și alte instituții ale statului, precum primăria, tind să se amestece mai mult decât este cazul în viața comunităților (prin programe, acțiuni de caritate, evenimente), în loc să se preocupe mai degrabă de aplicarea politicilor și de un management de calitate: „*AJOFM și primăria ar trebui să supravegheze ca lucrurile să se petreacă normal. Nu văd normal ca AJOFM să facă programe de instruire, când el ar trebui să fie cel care reglează piața și să controleze calitatea*” (M, IFES Cluj Napoca).

12) În fine, recesiunea economică actuală, respectiv imprevizibilitatea pieței românești sub impactul incertitudinii induse de politic, au avut și ele efecte negative multiple, precum îndepărtarea cursanților datorită împușinării resurselor materiale, respectiv afectarea sau chiar paralizarea inițiativelor și investițiilor ale furnizorilor de formare.

Recomandări adresate politicilor publice din România privind stimularea participării tinerilor la educația continuă și la viața economică

Este foarte adevărat că cea mai mare parte a sistemului de educație nonformală este acoperită de instituții private, dar a lăsa *participarea tinerilor la educație* exclusiv la cheremul mecanismului impersonal al pieței, fără o minimă politică activă, stimulativă în acest domeniu, chiar protecționistă dacă se dovedește a fi cazul, ar fi semnul unei lipse de implicare politică și administrativă care contravine filosofiei actuale europene în domeniul tineretului.

Plecând de la aceste considerente, recomandările pe care le-am găsit necesare și care au reieșit din derularea cercetării în privința *politicilor de susținere a tineretului în domeniul educației nonformale* sunt următoarele:

1.

Crearea premiselor și elaborarea unei politici în domeniul tineretului mai coerentă și mai susținută, mai cu seamă în ceea ce privește *educarea și profesionalizarea tineretului*, care după părerea noastră constituie coloana vertebrală a acestor politici. Acestea ar consta, în opinia noastră, în câteva elemente de bază:

i. *Stimulente generale de ordin politic și instituțional*,

ii. *Instrumente financiare*,

iii. *Stimulente legate de crearea și funcționarea unei infrastructuri naționale*, constând concret în încurajarea dezvoltării organizațiilor guvernamentale de tineret, a cluburilor, centrelor, cercurilor și atelierelor pentru tineri

iv. *Stimulente legate de apariția și dezvoltarea unor servicii profesioniste, specializate în domeniul tineretului, la nivel local* precum servicii specializate de informare, educație, instruire și consultanță, gratuite sau subvenționate, pentru tineri.

v. În fine, stimularea *cercetării în domeniul tineretului*.

2.

Încurajarea profesionalizării lucrătorilor în domeniul tineretului este un alt aspect al unei politici de tineret adecvate, pentru că, firește, politica autorităților centrale are nevoie, pentru a fi eficientă, de concursul nemijlocit al municipalităților și comunităților locale. În lipsa acestora, politica de tineret ar eșua în retorică și neeficiență și ea ar fi cel mult aplicată mecanic de birocrați, fie că îi regăsim la nivelul autorităților centrale, fie la nivel local.

3.

O altă recomandare importantă se referă, de asemenea, la *încurajarea administrațiilor locale spre coordonarea și aplicarea unei politici eficiente în domeniul tineretului*, constând în special

în crearea și întreținerea unui climat de susținere a educației, orientării în viață și profesionalizării tinerilor, precum:

i. Reactivarea rolului DJTS-urilor (Direcțiilor Județene de Tineret și Sport) și revitalizarea și modernizarea centrelor de tineret, transformarea acestora în servicii complete de sprijinire a tinerilor;

ii. Încurajarea apariției și multiplicării de servicii specializate pentru tineri, în toate ramurile de interes: a) cluburi, baze sportive, centre de agrement, spații de *loisir* și socializare destinate tinerilor, b) servicii specializate de informare – conștientizare – formare – consiliere – asistență pentru tinerii din comunitate, c) instituții, în special ONG-uri, mai deschise către tineri și care să cultive, în mai mare măsură, cultura învățării continue, civismul, voluntariatul, inițiativele asociative și creativitatea, d) eventual, crearea după model finlandez, a așa numitelor așa-numitele *ateliere (workshops) pentru tinerii șomeri*, care să nu se limiteze doar la furnizarea de cursuri, ci care să permită totodată socializarea tinerilor, implicarea în proiecte comune și crearea, în general, a unei emulații în favoarea învățării continue și inițiativei.

Astfel de ateliere ar permite tinerilor conștientizarea mai bună a propriilor posibilități, orientarea profesională, dar totodată i-ar scoate pe tineri din starea de izolare sau din cercul strâmt al anturajelor „de la colț de stradă”.

4.

Foarte important, de asemenea, ni se pare un program național de susținere, prin fonduri guvernamentale sau locale, a unei campanii de sprijinire a furnizorilor privați de formare, în sensul creșterii capacității acestora de a atrage tineri în procesul de învățare. Acest program ar urmări de fapt dezvoltarea serviciilor complementare în rândul furnizorilor privați de: informare, conștientizare, consiliere și acompaniere a tinerilor, cu rezultate certe nu doar asupra cultivării unei atitudini pozitive a tinerilor față de învățare în general, dar și în ceea ce privește creșterea calității sistemului de educație nonformală. Prin acest program național, care s-ar putea intitula „educarea tinerilor în favoarea educației”, constând în venirea furnizorilor în întâmpinarea beneficiarilor, respectiv în popularizarea educației nonformale și răspândirii modelelor de bună practică, s-ar putea crea o atmosferă propice învățării, inserției și dezvoltării profesionale a tineretului, pornind de la principiul că pentru a învăța este nevoie înainte de o cultură a învățării și despre o artă a învățării.

5.

Nu mai puțin, este necesară și o politică eficientă în domeniul educației, în sensul conștientizării unităților școlare și universităților de importanța și beneficiile învățării alternative pentru tineri. Una dintre prioritățile naționale în acest domeniu ar fi scoaterea unităților de învățământ din starea lor obișnuită de izolare și în deschiderea mai largă către

educația alternativă, către societate în general. Ar fi de dorit o creștere a ponderii activităților *extracurriculare* – o programă educațională mai orientată spre viața practică – cât și o întrepădrundere mai adâncă în această zonă între educația formală și cea nonformală, respectiv între angajatori și forța de muncă proaspătă, bazată pe activități de intercunoaștere, monitorizare, voluntariat sau stagii de practică.

6.

La aceasta, s-ar putea adăuga nevoia unei *permeabilități mai mari între sistemul de educație formală și cel nonformal*, eventual pecteluit normativ, care să permită politici comune, echivalări reciproce între cele două, posibilitatea completării filierelor de formare, cât și recunoașterea mai bună a certificatelor profesionale, respectiv susținerea și bonificarea de către școală a activităților de învățare alternativă, precum voluntariatul, stagiile de practică și stagiile de ucenicie. Mai cu seamă, dezvoltarea sistemului voluntariatului – printr-o lege adecvată și printr-o recunoaștere largă din partea managementului unităților școlare – ar fi benefică pentru tinerii școlarizați, în vederea creșterii flexibilității pe piața muncii și dobândirii „din mers” a abilităților practice și a experienței necesare de viață.

7.

În acest sens, putem vorbi și despre stimularea acelor tipuri de cursuri, în rândul furnizorilor de formare, care nu ajută neapărat la dobândirea de competențe profesionale de bază, dar au un rol determinant în creșterea flexibilității pe piața muncii, precum:

- i. competențele bazale (lucrul în echipă, comunicarea, relația cu angajatorul, prezentarea la un interviu, orientarea spre client, managementul vieții personale etc.);
- ii. competențele suplimentare, precum calculatoare, limbi străine, birotică, mesagerie;
- iii. competențele așa-numite organizaționale, cât și antreprenoriale, care permit tinerilor să urmeze și să dezvolte o carieră independentă.

8.

O altă categorie de recomandări au în vedere *schimbări de viziune în domeniul legislației dedicate formării adulților*, precum:

- i. un capitol special dedicat grupurilor de risc și inclusiv tinerilor,
- ii. o recunoaștere inclusiv a furnizorilor de formare neautorizați, care și ei își aduc o contribuție consistentă pe piața muncii, mai ales în ceea ce privește competențele transversale (transferabile, suplimentare), cât și prin calitatea personalizării cursurilor oferite, conform nevoilor clienților,
- iii. reducerea duratei alocate unor cursuri de calificare și perfecționare,
- iv. reglementarea mai bună a metodologiei de evaluare a cursanților,
- v. alinierea furnizorilor de formare la niște condiții de calitate standrad,

- vi. o subliniere mai clară a rolului coordonator al instituțiilor publice implicate,
- vii. bonificarea furnizorilor care oferă servicii complementare de informare, suport și mediere a muncii pentru beneficiarii săi, a acelora care oferă spații de recreere pentru tineri, cât și a celor orientați spre grupurile de risc.

9.

În fine, prin politicile derulate, *statul ar trebui să fie mai mult implicat în atragerea categoriilor defavorizate spre cursuri de formare* (ex: tinerii din mediul rural, absolvenții etc.) și ne referim, aici, inclusiv la un *sistem complementar de acompaniere și asistare a tinerilor aflați în dificultate*, care să fie mai apropiat de tineri și să le ofere chiar servicii de mediere a muncii, dacă este cazul.

Bibliografie

Cărți de specialitate

Belli, N. *Evoluția procesului de globalizare și integrare regională la început de secol și mileniu*. București: Revista Probleme economice, Institutul Național de Cercetări Economice & Centrul de Informare și Documentare Economică, 2004

Hoffman, O. și Glodeanu I. *Cunoașterea. Noua resursă a puterii*. București: Editura Tipografia Intact, 2006

Mahler, F. *Introducere în juvenologie* București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1983

Töffler, A. *Previziuni și premise*. București: Antet, 1999.

Lucrări de cercetare și statistici

Mitulescu, S. și Simache D. (coord.) *Experiențe educaționale non-formale în viața tinerilor*, București: Agenția Națională pentru Sprijinirea Inițiativelor Tinerilor, 2008

Neacșu-Dalu I. (coord.) *Orientări și valori ale tinerilor cu privire la muncă și carieră*. București: Agenția Națională pentru Sprijinirea Inițiativelor Tinerilor, 2008

Plăieșu A. și Dalu A.M. (coord) *Starea tineretului în cifre și date*. București: Institutul de Științe ale Educației, 2010

XXX, *National Report of Youth Policy in Norway*. Oslo: Ministry of Children and Family Affairs, 2003

XXX, *Ruraltin – Raport de cercetare CURS & ANTS*, 2010

XXX, *World Development Indicators*. The World Bank, 2007

XXX, *Key data on Education in Europe*, 2009

XXX, *European Youth Report*, 2009

Legi și documente programatice

Ordonanța 129/2000

Programul de Guvernare, Cap.10: Tineret și sport, Obiectivul nr.2

Strategia pe termen lung a Comisiei Europene (2010-2018), „Tineretul- Investiție și capacitate”
Pactul European pentru Tineret și Cooperare Europeană în domeniul Tineretului (Obiective 2008):

Cartea Verde a unei Noi Politici de Tineret, elaborată la 16 martie 2009

Pliante și site-uri de prezentare

Peneș, N și Negulescu B. *Fundația Dalles*. București, 1996

Raport de activitate, Asociația „Formare Studia” Iași, 2010

Prezentare CRFPA Cluj din 30.09.2010

Ghid al Grupurilor Școlare ale Cooperăției Meșteșugărești, Fundația Spiru Haret, 2010

Info Eurocor 2010

Catalog de cursuri Eurocor 2010

pliant de prezentare Obiettivo Lavoro Romania

pliant de prezentare Ruraltin

www.cnfpa.ro, iunie – noiembrie 2010

www.arges.anofm.ro

www.feg.ro

www.ifes.ro

www.dalles.ro

Anexa: Lista furnizorilor de formare participanți la cercetarea calitativă

MUN. IAȘI

- FUNDAȚIA ECOLOGICĂ GREEN (FEG) IAȘI
- SC EURO PERSONAL SRL
- ASOCIAȚIA “FORMARE STUDIA” IAȘI
- DEVELOPMENT TRAINING CONSULTING
- FUNDAȚIA „ALĂTURI DE VOI” ROMÂNIA
- DIRECȚIA JUDEȚEANĂ DE TINERET ȘI SPORT IAȘI

MUN. CLUJ-NAPOCA

- AGENȚIA JUDEȚEANĂ PENTRU OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ CLUJ
- CENTRUL REGIONAL DE FORMARE PROFESIONALĂ A ADULȚILOR CLUJ
- INSTITUTUL DE FORMARE ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ CLUJ

MUN. PITEȘTI

- AGENȚIA JUDEȚEANĂ PENTRU OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ ARGES
- GRUPUL SCOLAR ICM DACIA PITEȘTI

- ASOCIATIA TINERILOR PROGRESISTI PENTRU CONSILIERE, CALIFICARE SI RECALIFICARE ARGES SUD DIN ROMANIA – ATP PITESTI

MUN. BUCUREȘTI

- GRUPUL ȘCOLAR UCECOM
- UNIVERSITATEA POPULARĂ DALLES
- INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE – DEZVOLTARE PENTRU PROTECȚIA MUNCII « ALEXANDRU DARABONȚ »
- CENTRUL DE FORMARE PROFESIONALĂ EURODEAL
- EUROCOR – INSTITUTUL EUROPEAN DE CURSURI PRIN CORESPONDENȚĂ
- SCHULTZ CONSULTING